

Date: 7th October-2025

**KORXONALARDA INNOVATSION RIVOJLANISH STRATEGIYASINI ISHLAB
CHIQISH YO'NALISHLARI**

Kodirova Xilola Joxongir qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistri

Kodirovaxilola1715@gmail.com

Kalit so'zlar: innovatsiya, strategiya, rivojlanish, boshqaruv, raqamlashtirish, raqobatbardoshlik.

Hozirgi globalashuv sharoitida korxonalarining barqaror rivojlanishi ularning innovatsion salohiyatini samarali boshqarish bilan bevosita bog'liqdir. Innovatsion rivojlanish strategiyasi korxonaning raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Dunyodagi innovatsiya, iqtisodiyot sohalaridagi yetakchi olimlar, jumladan, Jozef Shumpeter, innovatsiyani iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchi sifatida ko'rgan. Uning fikricha, korxona innovatsion strategiyasining markazida "yaratuvchi buzilish" (creative destruction) tamoyili yotadi. Bu degani — eski texnologiyalar va mahsulotlar o'rnini yangilari egallashi orqali iqtisodiyot doimiy yangilanib turadi. Yana bir olim, "Innovatsion rivojlanish strategiyasi – bu milliy va korxona darajasidagi texnologik o'zgarishlarni uyg'unlashtirishdir." Freeman innovatsion rivojlanishni tizimli jarayon sifatida ko'rgan. Uni fikricha, innovatsion strategiya faqat korxona darajasida emas, balki makroiqtisodiy tizim bilan uyg'un bo'lishi kerak.

Mamlakatimizda mazkur yo'nalish bo'yicha Prof. U. Rozikov "Korxonalarda innovatsion rivojlanish strategiyasining muvaffaqiyati boshqaruv tizimining zamonaviy yondashuvlarga moslashish darajasiga bog'liq."

Innovatsion strategiya — bu korxonaning yangi texnologiyalarni, boshqaruv usullarini va mahsulotlarni joriy etish orqali raqobat ustunligini shakllantirishga qaratilgan uzoq muddatli dasturidir.

Korxona uchun innovatsion rivojlanish quyidagi afzalliklarni beradi:

- ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi;
- resurslardan oqilona foydalanish imkonini yaratadi;
- yangi bozor segmentlarini egallashga yordam beradi;
- mahsulot sifati va brend obro'sini mustahkamlaydi

1-jadval.

Innovatsion strategiyani ishlab chiqish bosqichlari

Bosqich	Mazmuni	Kutilayotgan natija
1	Ichki imkoniyatlarni tahlil qilish	Korxonaning resurslari, kadrlar salohiyati aniqlanadi
2	Tashqi muhitni o'rganish (PESTLE, SWOT)	Raqobatchilar, iqtisodiy va siyosiy omillar baholanadi
3	Innovatsion yo'nalishlarni tanlash	Ustuvor sohalar va imkoniyatlar belgilanadi
4	Strategik reja ishlab chiqish	Innovatsion loyihalar va moliyalashtirish manbalari

Date: 7th October-2025

		aniqlanadi
5	Amalga oshirish va monitoring	Natijalar baholanadi, samaradorlik tahlil qilinadi

Zamonaviy iqtisodiyotda korxonalarning raqobatbardoshligi ularning innovatsion salohiyati va yangiliklarni joriy etish darajasi bilan belgilanadi. Innovatsion rivojlanish yo'nalishlari korxona faoliyatining barcha jihatlariga ya'ni texnologiyadan tortib boshqaruv, marketing va ekologiyagacha ta'sir ko'rsatadi.

Innovatsion rivojlanishning barcha yo'nalishlari o'zaro bog'liq bo'lib, ular birgalikda korxonaning raqobatbardoshligi, barqaror o'sishi va bozordagi mavqeini mustahkamlaydi. Shuning uchun korxonalar strategik rejalashtirishda texnologik va raqamli innovatsiyalarni asosiy ustuvor yo'nalish sifatida belgilashi lozim.

Innovatsion rivojlanish strategiyasini to'g'ri ishlab chiqish korxonalarga raqobatbardoshlikni oshirish, mahsulot sifati va ishlab chiqarish samaradorligini kuchaytirish imkonini beradi. Shu bois, har bir korxona o'z faoliyatida innovatsion yondashuvni strategik boshqaruvning ajralmas qismi sifatida shakllantirishi lozim.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press (English edition of 1911 work).
2. OECD (2018). *Oslo Manual: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation*. OECD Publishing, Paris.
3. Freeman, C. (1997). *The Economics of Industrial Innovation*. MIT Press.
4. Karimov A., "Innovatsion boshqaruv asoslari", Toshkent, 2022.
5. Mahalliy ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, institut konferensiyalari, O'zbekiston Respublikasi akademik jurnallari. Masalan, Toshkentdagi ilmiy-tekshirish markazlarining hisobotlari; universitetlararo nashrlar.

